

**แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี**

**The Motivation Associated with the Performance of Village Health Volunteers (VHV)
in the Lad Lum Kao District, Pathum Thani Province**

พารินทร์ แก้วสวัสดิ์¹

Parin Keawsawad¹

¹สำนักงานสาธารณสุขอำเภอลาดหลุมแก้ว

¹Lat lum kao District Health office

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้โดยใช้รูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research study) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจ และสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ปีงบประมาณ 2565 จำนวน 278 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รายงานผลการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบของไคสแควร์ (Chi-square) และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 กรณีที่ไม่ผ่านเงื่อนไข (assumption) ของการใช้สถิติไคสแควร์ จะใช้สถิติฟิชเชอร์ (Fisher's Exact test) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิเคราะห์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D. = 0.506) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ค่าป่วยการหรือสวัสดิการ สภาพการทำงาน และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งนำมาบูรณาการโดยการสนทนากลุ่มได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และให้การสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานตามสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, สมรรถนะการปฏิบัติงาน

Abstract

The purpose of this study was to study the motivation associated with the performance of village health volunteers (VHV) in Lat Lum Kaeo District, Pathum Thani Province. The Descriptive research study was used to study the factors of personal characteristics, motivation and performance of VHV. The population was collected from VHV in Lat Lum Kaeo District, Pathum Thani Province for the fiscal year 2022, total 278 people. The questionnaire was used as a research instrument to collect data. Data analysis by a computer program. The descriptive statistics implemented for data analysis include number, percentage, maximum value, minimum value, average , and standard deviation. The correlation was analyzed using the Chi-square test and the significance level was 0.05. If the assumption was not meet the Chi-square test, Fisher's Exact test will be used to analyze the correlation with the significance level at 0.05

The results showed that the performance of VHV was high level ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 0.506). The significant factors which related to the performance of VHV were monthly income, achievement, recognition, responsibility, welfare benefits, working condition, and job security which were integrated by a group discussion to obtain guidelines for the development of operational potential of VHV.

Suggestion, the responsibility departments should build the motivation and support activities of VHV in order to improve the efficiency and effectiveness of the VHV's performance.

Keywords : motivation, performance

บทนำ

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554 กำหนดให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ต้องได้รับการฝึกอบรมพื้นฐานพุฒความรู้ความสามารถตามมาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน และมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554, 20 มีนาคม 2554) ในปีพ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 1,039,729 คน จังหวัดปทุมธานี มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 9,316 คน รับผิดชอบดูแลในอัตราส่วนโดยภาพรวมเฉลี่ยของจังหวัด อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 1 คน ต่อ 30 หลังคาเรือน (ระบบสารสนเทศสาธารณสุขปทุมธานีHDC, 20 พฤศจิกายน2564)

อำเภอลาดหลุมแก้ว เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ห่างจากจังหวัดปทุมธานี ประมาณ 19 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 ตำบล 61หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 57,144 คน จำนวนหลังคาเรือน 26,523 หลังคาเรือน มีโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 11 แห่ง มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งหมด 834 คน เฉลี่ยความรับผิดชอบอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 1 คน ต่อ 32 หลังคาเรือน และปัญหาส่วนใหญ่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ยังทำรายงานไม่ถูกต้อง บางคนไม่ได้ทำหรือส่งรายงาน เนื่องจากปัจจุบันมีการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ หรือคนรุ่นเก่า เกิดความไม่มีความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง จนทำให้การปฏิบัติงานเชิงรุกไม่ได้ผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

งานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ที่จะทำงานนี้ได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละเป็นอย่างมาก ไข่นะเดียวกันก็พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว มีภาระทางครอบครัวมากขึ้น บางคนไม่ปฏิบัติงาน แต่บางคนก็ยังคงปฏิบัติงานอยู่ และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีความเกี่ยวข้องเพียงด้านเดียวนั้น อย่างไรก็ตามไม่ได้มีการศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจ ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไว้โดยตรง ประกอบกับลักษณะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความแตกต่างกันในแต่ละบริบทพื้นที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านสุขภาพภาคประชาชน และใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพัฒนาศักยภาพการส่งเสริม และสนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

2.3 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจ ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล และแรงจูงใจ

1.1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และการดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในชุมชน

1.2) ด้านแรงจูงใจ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ค่าป่วยการหรือสวัสดิการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพการทำงาน และด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่, การเป็นผู้นำด้านส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค และรักษาพยาบาลเบื้องต้น, การสร้างและบริหารเครือข่ายด้านสุขภาพ, การรณรงค์ขับเคลื่อนชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน, การริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ, การสร้างจิตสำนึกอาสาการจัดการสุขภาพชุมชน และการสร้างแกนนำอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพชุมชน

ขอบเขตด้านประชากร คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยบริการ ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 834 คน ผู้ศึกษากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Daniel (2010) จำนวน 278 คน

ขอบเขตด้านการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มผู้นำชุมชน ภาศิเครือข่ายประชาชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ได้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณก่อนแล้ว คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนไม่เกิน 15 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม 2565 – กันยายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพตำแหน่งของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และการดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน, การยอมรับนับถือ, ลักษณะงานที่ปฏิบัติ, ความรับผิดชอบ, ค่าป่วยการ/สวัสดิการ, ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล, สภาพการทำงาน และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน จำนวน 24 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับความคิดเห็น ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประกอบด้วย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่, การเป็นผู้นำด้านการส่งเสริมสุขภาพควบคุม ป้องกันโรค และรักษาพยาบาลเบื้องต้น, การสร้างและบริหารเครือข่ายด้านสุขภาพ, การรณรงค์ขับเคลื่อนชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน, การริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ, การสร้างจิตสำนึกอาสาการจัดการสุขภาพชุมชน และการสร้างแกนนำอื่นๆ ให้เขามามีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพชุมชน จำนวน 35 ข้อ คำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับการปฏิบัติ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม ถูกต้อง และความครอบคลุมเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาลงความเห็น และให้คะแนน หลังจากนั้นจึงนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66 - 1

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้ (Try-out) ในพื้นที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและคุณสมบัติ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ

ครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ได้เท่ากับ 0.98

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้งนี้ ได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน จังหวัดปทุมธานี ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี หมายเลขรับรอง PPHO-REC 2565/10 เพื่อพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ศึกษาจะดำเนินการขอความยินยอมในการให้ตอบแบบสอบถามของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกราย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้เข้าใจ และเป็นผู้ตัดสินใจในการอนุญาตให้ข้อมูลหลังจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยินยอมให้ข้อมูลจึงจะให้เซ็นต์ใบยินยอม (Inform Consent)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้อธิบายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจ ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโดยใช้การทดสอบของไคสแควร์ (Chi-square) และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงร้อยละ 81.30 มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 71.20 อายุเฉลี่ย 55.21 ปี (S.D. = 10.19 ปี) สถานภาพคู่สมรส/อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 66.90 ไม่ได้เป็นประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 80.60 ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 11 – 20 ปี ร้อยละ 48.20 มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเฉลี่ย 13.42 ปี (S.D. = 7.78 ปี) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือเทียบเท่า ร้อยละ 43.50 มีอาชีพเกษตรกร (ทำนา,ทำไร่,เลี้ยงสัตว์) ร้อยละ 30.60 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 38.10 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 7,171.58 บาท (S.D. = 4,821.64) และส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่น ร้อยละ 66.20

ส่วนที่ 2 แรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนนความเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับต่ำ พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 95.70

รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 4.30 ตามลำดับ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.45) และด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านค่าป่วยการหรือสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.69) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของแรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกรายด้าน (n=278)

สมรรถนะการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ความสำเร็จในการทำงาน	4.01	0.51	มาก
2.การยอมรับนับถือ	4.13	0.49	มาก
3.ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.37	0.42	มาก
4.ความรับผิดชอบ	4.25	0.46	มาก
5.ค่าป่วยการ/สวัสดิการ	3.87	0.69	มาก
6.ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.32	0.45	มาก
7.สภาพการทำงาน	4.04	0.54	มาก
8.ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	4.31	0.45	มาก

ส่วนที่ 3 สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนนความเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับต่ำ พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 77.00 และเห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 23.00 ตามลำดับ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านการสร้างจิตสำนึกอาสาการจัดการสุขภาพชุมชน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.53) และด้านการสร้างและบริหารเครือข่ายด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย

ที่สุด คือ ด้านการเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.68) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (n=278)

สมรรถนะการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับพื้นที่	4.25	0.51	มาก
2.การเป็นผู้นำด้านส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรคและรักษาพยาบาลเบื้องต้น	4.03	0.56	มาก
3.การสร้างและบริหารเครือข่ายด้านสุขภาพ	4.07	0.58	มาก
4.การรณรงค์ขับเคลื่อนชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน	4.04	0.55	มาก
5.การเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ	3.85	0.68	มาก
6.การสร้างจิตสำนึกอาสาการจัดการสุขภาพชุมชน	4.09	0.53	มาก
7.การสร้างแกนนำอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพชุมชน	3.87	0.72	มาก

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจ ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว พบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนเพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพตำแหน่งของ อสม. ระยะเวลาในการเป็น อสม. ระดับการศึกษา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และการดำรงตำแหน่ง ไม่พบความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว พบว่า ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ค่าป่วยการหรือสวัสดิการ สภาพการทำงาน และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

0.05 ส่วนลักษณะงานที่ปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่พบความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ได้แนวทางเกี่ยวกับให้มีการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยนำไปประยุกต์ใช้ ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1.ขั้นรู้และตระหนัก เพื่อเป็นการจุดประกายแนวคิดให้เข้าใจและเห็นคุณค่าการเป็น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. 2.ขั้นประเมินก่อนดำเนินการ เพื่อประเมินคุณสมบัติตามองค์ประกอบ สมรรถนะหลักของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. 3.ขั้นดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยแบ่งเป็นการเตรียมการพัฒนา ปฏิบัติ ส่งเสริม 4.ขั้นประเมินหลังดำเนินการ เพื่อประเมินคุณสมบัติตามองค์ประกอบสมรรถนะ 5.ขั้นปรับปรุง เพื่อลงมือปฏิบัติซ้ำในขั้นดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เห็นว่ายังไม่เหมาะสม 6.ขั้นคงสภาพ เพื่อสร้างมาตรฐานและกลยุทธ์เพื่อเผยแพร่และพัฒนาตนให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีอาชีพอย่างสม่ำเสมอ

การอภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว พบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สหทัย ถึงรัตน์ (2556) ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ อานูรี วังคะฮาด (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการคัดกรองและลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เพศ และรายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำ แรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับยุทธนา แยกคาย (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย รายได้ต่อเดือนสถานภาพในครอบครัวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ค่าป่วยการหรือสวัสดิการ สภาพการทำงาน และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดารัตน์ หล่อเพชร (2554) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 353 คน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ แรงจูงใจ ประกอบด้วยด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับการยอมรับด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งของงาน ด้านสวัสดิการของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อสม. และด้านเจตคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับสูง และความสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับยุทธนา แยกคาย (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัยเรียงลำดับตามความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 39.9 (R Square = 0.399)

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ เป้าหมายในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาการประเมินผลโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามสมรรถนะการปฏิบัติงาน
3. ควรมีการศึกษาในขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น เช่น การศึกษาในระดับของจังหวัด เพื่อนำมาเป็นแนวนโยบายในการขับเคลื่อนการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีความสุขและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *หลักสูตรการอบรมฟื้นฟูความรู้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ปีพุทธศักราช 2553*. นนทบุรี.
- กรแก้ว จันทภาษา.(2564). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*.
<https://home.kku.ac.th/korcha/dis1.html>
- ความหมายของแรงจูงใจและการจูงใจ. (2564). <https://www.novabizz.com/NovaAce/Motives.htm>
- จิราพร รุจิวัฒนากร.(๒๕๕๖). *พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาปริญญาตรี*. [วิทยานิพนธ์, สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชัยภูมิ].

- เตือนใจ ปาประโคน. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- นภเรณู สัจจรักษ์. (2557). *ทฤษฎีเกี่ยวกับการสนทนาในรูปแบบกลุ่ม (Focus Group)*. Available : <http://www.li.mahidol.ac.th/seminar/pdf/VOC-2.pdf.html>.
- พรเทพ สิงหกุล. (2562). *การรับรู้และความคาดหวัง เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนา รายการฝนฟ้าอากาศช่อง 7HD*. [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม].
- มนัสนันท์ เกิดเอี่ยม. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- ยุทธนา แยกคาย. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ระบบสารสนเทศสาธารณสุข HDC.ระบบออนไลน์. <https://pte.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>
- ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2554. (20 มีนาคม 2554). *ราชกิจจานุเบกษา* ตอนพิเศษ, 128(33ง), หน้า 1-10.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ Leadership* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์
- แรงจูงใจ Motives การจูงใจ Motivation. (2564). <https://www.novabizz.com/NovaAce/Motives.htm>.
- ลัดดา วัฒนะชีวะกุล. (2557). *ประชากรศาสตร์.สาขาวิชาสถิติ*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สหทัยา ถึงรัตน์. (2556). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา].
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*. <https://home.kku.ac.th/korcha/dis1.html>.
- สุภารัตน์ หล่อเพชร. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 6(2), 140-149.

อนิรุธ จันทพาส. (2563). แรงจูงใจและการได้รับสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์. สำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุข.

อานูรี วังคะฮาด. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการปฏิบัติงานตามบทบาท ของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในการคัดกรอง และลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน จังหวัด มุกดาหาร.
[วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].